

شواهدی از پروپاگانداي باستانی در کتیبه بیستون

داریوش خوشبخت

دانشجوی کارشناسی ارشد باستان شناسی دانشگاه تهران

چکیده

مواد باستان شناسی اگر در جایگاه تحلیل و بررسی دقیق قرار بگیرند همواره نمودی هستند از رفتارهای انسان در طول تاریخ و دریچه ای محسوب می شوند برای آگاهی از افکار و ذهنیت انسان های گذشته که با اهداف متفاوت این ذهنیت را با توجه به شرایط زمانی خود در قالب های گوناگون به عمومیت رسانده اند. کتیبه های باستانی از جمله نمونه مادی این ذهنیت ها محسوب می شوند که به آگاهی ما در مورد تفکرات عمومی موجود با جنبه های سیاسی و اجتماعی در یک دوره تاریخی می افزایند. کتیبه ها همواره در کنار منابع مکتوب تاریخی برای فهم بهتر و تایید و تطبیق موضوعات مرتبط مورد استفاده قرار می گیرند. در مواردی مانند کتیبه بیستون آنچه از متن کتیبه مفهوم می گردد به دلیل عدم تطبیق در برخی موارد با گزارش منابع تاریخی همواره مورد بحث و نقد بوده که هویت موضوعات روایت شد در متن کتیبه را نیز با چالش ها و ابهامات گوناگونی مواجه می کند. اینکه داریوش اول با استفاده از قدرت سیاسی خود و استفاده از ابزاری مانند کتیبه نگاری سعی در تبلیغات و نفوذ در جامعه برای ایجاد مقبولیت داشت یا این اقدام او را انتقال پیامی برای آیندگان خود طبق الگوی پیشینیانش بدانیم، هر دو دیدگاه با رویکردی تاریخی مطرح می شوند و برای تایید این مباحث باید رویکردها و شواهد باستان شناسی را نیز در بررسی خود دخیل کنیم. در این شرایط نتیجه حاصله اینگونه خواهد بود که داریوش با ایجاد کتیبه بیستون که در محتوای متن آن از پروپاگاندا استفاده کرده و حقایق را در جهت اهداف سیاسی و شخصی خود تغییر داده است، انگیزه ای جز تبلیغات برای کسب صلاحیت و مشروعیت در جامعه نداشته و از این رو از مهم ترین و پر کاربردترین ابزار تبلیغاتی عصر خود یعنی کتیبه نگاری استفاده کرده است که در راستای این تبلیغات رونوشت هایی از متن کتیبه را نیز به مناطق مختلف ارسال کرده است.

واژگان کلیدی: کتیبه نگاری، بیستون، پروپاگاندا، تاریخ